

ROMAANSE SPELLING
VAN HET
SARNÁMI

سُرْنَامِي

een beknopte uiteenzetting
van de vastgestelde spelling

UITGAVE :
MINISTERIE VAN ONDERWIJS, WETENSCHAPPEN EN CULTUUR
PARAMARIBO, MAART 1987

Grafische vormgeving: Minow-C,
afd. Curriculum Ontwikkeling / PVCB
Druk: Drukkerij Alberga

H.H.A.

ROMAANSE SPELLING VAN HET **SARNAMI**

سَرْنَامِي

een beknopte uiteenzetting
van de vastgestelde spelling

UITGAVE :
MINISTERIE VAN ONDERWIJS, WETENSCHAPPEN EN CULTUUR
PARAMARIBO, JULI 1986

INHOUDSOPGAVE :

Blz.

VOORWOORD

5 - 7

I. UITGANGSPUNTEN	9 - 13	II. KLINKERS	15 - 18	III. MEDEKLINKERS	23 - 31
1.1. BeginseLEN	9 - 12	1.1.1. Romanisering	10	3.1. Niet-geaspireerde, Niet-retroflexe Consonanten	23 - 26
1.1.2. De eerste Drie Beginselen	10	1.1.2. De eerste Drie Beginselen	10	3.1.1. De letters Y, J en C	23
1.1.3. Het Vierde Beginsel	10	1.1.3. Het Vierde Beginsel	10	3.1.2. De digrafen SH en NG	23
1.1.4. De overige Drie Beginselen	11	1.2. Keuzebepaling	12 - 13	3.1.3. Andere Consonanten	24
1.2.1. Compromis	12	1.2.1. Compromis	12	3.1.4. Leenconsonanten	26
1.2.2. Regels	13	1.2.2. Regels	13	3.2. Geaspireerde en Retroflexe Consonanten	26 - 28
				3.2.1. Geaspireerde Consonanten	26
				3.2.2. Retroflexe Consonanten	28
				3.3. Verlengde Consonanten	29
				3.4. Opmerkingen	29
				3.4.1. V in plaats van W	29
				3.4.2. De Nasale Consonant NG	30
				3.4.3. Hypercorrectie	31
IV. DIVERSEN	15 - 18				
2.1. Korte en Lange Klinkers	15 - 18	2.1.1. De letter A	15		
		2.1.2. De letter A	15	4.1. Leen- en Bastaardwoorden	33
		2.1.3. De letter I	15	4.2. Andere Onderwerpen	33
		2.1.4. De letter U	16	4.2.1. Hoofdletters en Leestekens	33
		2.1.5. De letter E	17	4.2.2. Aaneenschrijven en Afbreken van Woorden	34
		2.1.6. De letter O	17	4.3. Gebruikte Tekens	35
		2.2. Klinkercombinaties	18 - 20		
		2.2.1. De digrafen AI en AU	18		
		2.2.2. De digrafen ÄI en ÄU	18		
		2.2.3. De digrafen UI en OI	19		
		2.2.4. De digrafen IW en EW	19 - 20		

OVERZICHT VAN SARNAMI SPRAAKKLANKEN

37 - 41

VOORWOORD

Reeds geruime tijd valt er bij de Surinamers een toenemende behoeft te constateren, om in cultureel en literair opzicht zich ook schriftelijk in hun moedertaal te uiten. Voor de schriftelijke hantering van het Sarnámi (-Hindustáni), alsmede voor de verdere groei en ontwikkeling ervan, is het noodzakelijk dat er een gestandaardiseerde geromaniseerde spelling voor bestaat, welke zowel wetenschappelijk verantwoord is als eenvoudig in de praktijk van alle dag kan worden gehanteerd.

Op 4 oktober 1984 werd de "Spellingcommissie Sarnami" gevstellen, bestaande uit de heer Dr. Mr. Drs. J.H. ADHIN (lid tevens voorzitter, Mej. Drs. S. KISHNA (lid tevens secretaris), de heer Drs. K. BAJNATH (lid), Mej. A.L. BOSCH (lid) en de heer M.A. NABIBAKS (lid). Deze commissie had tot taak "een grondige evaluatie te verrichten van het spellingsontwerp, vervat in het door het Bureau Volkslectuur uitgegeven boek "Geromaniseerde Spelling van het Sarnami Hindustani" (Paramaribo, juli 1964)" en "binnen twee maanden een voorstel te doen met betrekking tot standaardisatie van een fonematisch verantwoorde en praktisch hanteerbare spelling van het Sarnami" (Besschikking van 27 september 1984 no. 3090).

Dank wordt uitgebracht aan deze Commissie, die zich met voortvarendheid van haar taak heeft gekweten en een uitvoerig gemotiveerd spellingsvoorstel heeft ontworpen, neergelegd in haar rapport "Romaanse Spelling van het Sarnámi" (met 3 bijlagen), hetwelk op 1 december 1984 werd aangeboden.

In dit rapport werd onder meer geadviseerd, "om – alvorens tot de officiële vaststelling van de voorgestelde spelling wordt overgegaan – voor belangstellenden de mogelijkheid te openen binnens een bepaalde termijn reacties ter zake kenbaar te maken".

In hoop uitgesproken, dat door de standaardisering van de spelling het schriftelijk gebruik van deze Surinaamse taal zal worden gestimuleerd, alsmede een belangrijke impuls tot verdere ontwikkeling ervan zal worden gegeven, waardoor een bijdrage tot bewustwording van ons nationaal erfgoed kan worden geleverd.

In overeenstemming met dit advies werd het rapport voor het leveren van commentaar toegezonden aan diverse personen en instanties in binnen- en buitenland, die op enigerlei wijze bij het onderwijs in of het onderzoek van het Sarnámi (-Hindustáni) betrokken zijn. Na bestudering van het rapport en de binnengekomen reacties, werd uiteindelijk het spellingsvoorstel door de Raad van Ministers goedgekeurd (missive van de Minister-President d.d. 2 juni 1986 no. 387/RvM) en officieel vastgesteld (Resolutie van 15 juli 1986 no. 4920, S.B. 1986 no. 41.).

Voor kennismaking door een zo breed mogelijk publiek is het uiteraard nodig, op overzichtelijke wijze een korte samenvatting van de gestandaardiseerde spelling te geven, en deze in de vorm van een gemakkelijk te raadplegen boekje te publiceren.

Daartoe uitgenodigd heeft de heer ADHIN – met medewerking van de heren BAJNATH en NABIBAKS – de onderhavige brochure, "een beknopte uiteenzetting van de vastgestelde spelling", samengesteld en voor de publikatie ervan zorg gedragen, waarvoor hem hierbij dank wordt uitgebracht.

Bij de verschijning van de voorlichtingsbrochure over de officieel vastgestelde "Romaanse Spelling van het Sarnámi" wordt dan ook

Paramaribo, juli 1986

De Minister van Onderwijs,
Wetenschappen en Cultuur,

(Drs. A.S. LI FO SJOE)

UITGANGSPUNTEN

1.1. BEGINSELEN

1.1.1. Romanisering

Het Sarnámi is een taal met een eigen klanksysteem, dat uiteraard zeer veel overeenkomst vertoont met de Hindi-dialecten, die tot de vorming van deze taal hebben bijgedragen, voornamelijk *Bhojpuri* en *Avadhi*, en in geringere mate onder meer *Braj* en *Khari-Boli*.

Dit laatste dialect is intussen uitgegroeid tot het *Standaard-Hindi*, waarvan twee vormen in Suriname worden gebruikt (voornamelijk voor religieuze en culturele doeleinden), namelijk: *Hoog-Hindi* (ge-samskritiseerd Hindi) en *Urdu* (verperzicht Hindi), welke in het *Devanágari*-schrift (kortweg *Nágarí*) resp. het *Urdu*-schrift (afgeleid van het Arabisch-Perzisch schrift) worden geschreven.

Van de genoemde dialecten bezitten vooral Avadhi en Braj sedert eeuwen een rijke literatuur (ook in Suriname bekend en hooggewaardeerd), welke traditioneel in het Nágari-schrift is geschreven, terwijl voor het Kharjí-boli soms eveneens het Urdu-schrift is gebruikt. Ook voor het Sarnámi is — vooral in de beginfase van zijn literatuur (althans voor zover er teksten op schrift zijn gesteld) — van het Nágari-schrift gebruik gemaakt.

Ontwerpen van een geromaniseerde spelling voor het Sarnámi houdt derhalve niet in het invoeren van een spelling in het Latijnse schrift voor een schriftloze taal, doch het zo verantwoord mogelijk weergeven van de Sarnámi spraakklanken in Romaanse spelling.

Daarbij zal – voor zover van belang – met de spelling van het Sarnámi in het Nágari-schrift, zomede met de spelling van het Hoog-Hindi en het Urdu, rekening dienen te worden gehouden.

Trouwens, voor een nadere bestudering van het Sarnámi – voor historische, linguïstische, literaire of andere doeleinden – is kennis van het Nágari-schrift (eventueel van het Urdu-schrift) onontbeerlijjk.

1.1.2. De eerste Drie Beginselen

Voor de spelling van het Sarnámi moeten in de eerste plaats drie beginselen – nl. het fonologische, het economische en het praktische beginsel – als bijzonder belangrijk worden aangemerkt.

Het *fonologische beginsel* houdt in, dat elk foneem (betekenisonderscheidende spraakklank) door een ‘afzonderlijk’ grafeem (schriftteken) dient te worden weergegeven, en dat omgekeerd een grafeem steeds hetzelfde foneem weergeeft.

Het *economische beginsel* houdt in, dat een grafeem uit slechts één letter dient te bestaan, d.w.z. dat een foneem bij voorkeur niet door twee (of meer) Latijnse letters moet worden weergegeven.

Het *praktische beginsel* houdt in, dat het liefst geen diacritische tekens (d.w.z. tekens aan, op of onder een letter) moeten worden gebruikt, en – indien onvermijdelijk – dan een zodanig teken, dat het technisch gezien (bij het tikken en het drukken) geen noemenswaardige problemen oplevert.

1.1.3. Het Vierde Beginsel

Een ander beginsel, waarmee bij de spelling van het Sarnámi reke-

ning dient te worden gehouden, is het *concordantie-beginsel*.

Dit beginsel houdt in, dat zo mogelijk dezelfde letters worden gebruikt voor de weergave van min of meer overeenkomstige klanken zowel in de overige Surinaamse talen (en andere relevante talen met een officiële spelling) als in het internationale Romaanse alfabet voor het Hindi (en overige relevante Indische talen) en in andere talen met een gestandaardiseerde Romaanse spelling.

Ook houdt dit beginsel in, dat bij de spelling van het Sarnámi – voor zover nodig – aansluiting bij de spelling van het Standaard-Hindi (in het Nágari- of het Urdu-schrift) wordt gezocht.

1.1.4. De overige Drie Beginselen

Tenslotte zal er, indien nodig en voor zover nuttig, nog met drie andere beginselen – nl. het morfologische, het etymologische en het esthetische beginsel – rekening dienen te worden gehouden.

Het *morfologische beginsel* houdt in, dat eenzelfde stam of voor- of achtervoegsel zoveel mogelijk op dezelfde wijze moet worden geschreven (*uniformiteitsregel*), en dat op overeenkomstige wijze gevormde woorden ook op overeenkomstige wijze worden gespeld (*analogie-regel*).

Het *etymologische beginsel* houdt in, dat bij een keuze tussen twee schrijfmogelijkheden doorslaggevende betekenis aan de vroegere vorm van het woord moet worden toegekend (*afleidingsregel*).

Het *esthetische beginsel* houdt in, dat een geschreven tekst een eenvoudige en leesbare (geen ingewikkelde) indruk moet maken,

hetgeen erop neerkomt dat 'lelijke' en 'onrustige' woordbeelden zoveel mogelijk dienen te worden vermeden.

1.2.2. Regels

Als algemene *richtlijn* is aangehouden, dat het fonologische, het economische en het praktische beginsel zo consequent mogelijk moeten worden toegepast, doch dat deze moeten worden doorbroken, zodra zulks voor de hanteerbaarheid van de spelling noodzakelijk blijkt, waarbij de overige beginselen — voor zover nuttig — in het geding worden gebracht, teneinde in bepaalde gevallen een keuze te vergemakkelijken.

1.2.1. Compromis
De genoemde beginselen dienen natuurlijk als meer of minder belangrijke richtlijnen en niet als onveranderlijke gedragsregels te worden opgevat, daar toepassing van zelfs de eerste drie beginselen niet mogelijk is, zonder dat er zich tegenstrijdigheden voordoen, welke tot het maken van een keuze nopen, waarbij uiteraard de 'praktische hanteerbaarheid' een belangrijke rol zal dienen te spelen.

Daar het Latijnse alfabet slechts 26 letters telt, terwijl het klanksysteem van het Sarnámi uit meer dan 40 fonemen bestaat, betekent een consequente toepassing van het fonologische beginsel (één foneem door één grafeem en omgekeerd), dat er met lettercombinaties (digrafen) en/of met diacritische tekens zal moeten worden gewerkt, hetgeen met het economische beginsel (niet meer dan één letter voor een foneem) resp. het praktische beginsel (geen diacritische tekens) in strijd is.

Het is dan ook duidelijk, dat elke geromaniseerde spelling van het Sarnámi een compromis zal moeten inhouden. Maar wel dient als eis te worden gesteld, dat de uiteindelijke keuze van een bepaalde orthografie duidelijk wordt gemotiveerd.*

* Een uitvoerige motivering is gegeven in het rapport van de 'Spellingscommissie Sarnámi', getiteld : *Romaanse Spelling van het Sarnámi* (Paramaribo, 1 december 1984).

Aan de hand hiervan kunnen de navolgende *regels* worden opgesteld :

- de klanken worden geschreven zoals ze worden uitgesproken, maar met nuanceringen en variaties onder invloed van aangrenzende klanken wordt geen rekening gehouden;
- lettercombinaties (digrafen) voor de weergave van fonemen worden alleen gebruikt, indien de uitspraak zulks vereist dan wel de leesbaarheid ermee is geduld;
- diacritische tekens worden alleen gebruikt, indien er zodanige fonologische opposities voorkomen, dat erzonder de leesbaarheid ernstig zou worden geschaad;
- diacritische tekens worden zodanig gekozen, dat de hantering van de spelling in de praktijk van alledag (o.a. bij het tikken en het drukken) geen noemenswaardige bezwaren oplevert;
- leenwoorden, die nog duidelijk als vreemde woorden worden herkend, worden geschreven in de spelling van de taal waaraan zij zijn ontleend.

II KLINKERS

in Nederlands: *tien*, *sigaar* resp. *bier*, *vieren*.

2.1. KORTE EN LANGE KLINKERS

2.1.1. De letter A
De letter A wordt gebruikt voor de weergave van de 'neutrale' klinker **Ā** (ongeveer uitgesproken als de 'sjwa' in Nederlands: *dé*, *heerlijk*).

Enkele voorbeelden van de neutrale klinker a :

- in gesloten lettergrepen: *ab* (nu) , *ban* (dicht, bos) , *dá/* (groep, partij) , *dám* (ademtocht) , *ahan* (rijdom) ;
- in open lettergrepen : *mare* (sterven) , *bare* (aangaan; twijnen) , *baki* (maar) , *ratan* (juweel) , *agast* (augustus).

2.1.2. De letter Á

De letter Á (met accent *aigu*) wordt gebruikt voor de weergave van de lange klinker **Á** (ongeveer uitgesproken als in Nederland: *máar*, *slápen*).

Enkele voorbeelden van de lange klinker á :

- in gesloten lettergrepen : *ám* (manje) , *bán* (gewoonte; pijl) , *dál* . (peulensoep), *dám* (prijs), *dhán* (padie);
- in open lettergrepen: *máre* (slaan) , *báre* (aanmaken) , *báki* (resterend) , *bará* (een zout 'gebak') , *bárá* (twaalf).

2.1.3. De letter I

De letter I wordt gebruikt voor de weergave van zowel de korte klinker **I** als de lange klinker **Í** (ongeveer uitgesproken als *Vérlíj* is niet zo waar, belast.

Enkele voorbeelden van de korte klinker i :

- in gesloten lettergrepen : *dín* (dag) , *bi/* (hol) , *si/* (masálfásteen) , *bahín* (zuster) , *karís* (hij/zij deed, heeft gedaan) ;
- in open lettergrepen: *biár* (kat) , *kitáb* (boek) , *kisán* (landbouwer) , *gire* (vallen) , *mile* (krijgen).

Enkele voorbeelden van de lange klinker i :

- in gesloten lettergrepen : *nín* (slaap) , *bhír* (drukte) , *tin* (drie) , *píb* (etter) , *bís* (twintig) ;
- in open lettergrepen: *bíge* (gooten) , *píse* (malen) , *titá* (heet, van peper) , *tasi/e* (innen) , *náni* (moeders moeder).

2.1.4. De letter U

De letter U wordt gebruikt voor de weergave van zowel de korte klinker **U** als de lange klinker **Ú** (ongeveer uitgesproken als in Nederland: *toen* , *zoeken* resp. *toer* , *roeren*).

Enkele voorbeelden van de korte klinker u :

- in gesloten lettergrepen: *bun* (druppel) , *dusman* (vijand) , *banduk* , *bannuk* (geweer) , *kuttá* (hond) , *uppar* (boven) ;
- in open lettergrepen: *udás* (terneergeslagen) , *dukán* (winkel) , *pukáre* (roepen) , *bukhár* (koorts) , *után* (op de rug liggend).

Enkele voorbeelden van de lange klinker u :

- in gesloten lettergrepen: *dur* (ver) , *skul* (school) , *bhul* (fout) , *ghus* (steekpenning) , *barud* (kruit) ;
- in open lettergrepen: *phuhár* (slonzig; slons) , *suté* (slapen) , *tu (jj)* , *musr* (stamper) , *kude* (springen).

Opp is niet zo waar, belast.

2.1.5. De letter E

De letter **E** wordt gebruikt voor de weergave van de lange klinker **Է** (ongeveer uitgesproken als in Nederlands: *heer, leren*) ; dit foneem wordt dikwijls verkort uitgesproken (ongeveer als in Nederlands: *jn, kim*).

Enkele voorbeelden van de lang uitgesproken e :

- in gesloten lettergropen : *ek* (één) , *tef* (olie) , *der* (laat) , *saket* (strak) , *aber* (laat);
- in open lettergropen: *bele* (rollen, van deeg) , *kese* (aan/met wie) , *terá* (dertien) , *lesun* (knooflook) , *sanesá* (boodschap);

Enkele voorbeelden van de verkort uitgesproken e :

- in gesloten lettergropen : *etná* (zoveel) , *ekts* (eenendertig) , *belná* (deegroller) , *mehráru* (vrouw) , *nensuk* (fijne katoenen stof);
- in open lettergropen: *ekais* (eenentwintig) , *same* (tijd) , *bemár* (ziek) , *khealauná* (speelgoed) , *nenuwá* (gladde zeeffkomkommer).

2.1.6. De letter O

De letter **O** wordt gebruikt voor de weergave van de lange klinker **Օ** (ongeveer uitgesproken als in Nederlands: *hoor, toren*) ; dit foneem wordt dikwijls verkort uitgesproken (ongeveer als in Spaans: *gombre, qchq*).

Enkele voorbeelden van de lang uitgesproken o :

- in gesloten lettergropen: *or* (richting) , *dos* (vriend; schuld) , *top* (kanon) , *patoh* (schoondochter) , *a/op* (verdwennen);
- in open lettergropen: *okar* (van hem/haar) , *bole* (zeggen) , *soná* (goud) , *goli* (kogel, knikker) , *bota* (fles).

2.2. KLINKERCOMBINATIES

2.2.1. De digraaf AI en AU

De digraaf **AI** wordt gebruikt voor de weergave van de tweeklank **ԱԻ** (geen equivalent in het Nederlands), in woorden als: *aib* (ondeugd) , *ainá* (spiegel) , *manai* (mens) , *taraí* (ster) , *maidán* (veld).

De digraaf **AU** wordt gebruikt voor de weergave van de tweeklank **ԱՒ** (geen equivalent in het Nederlands), in woorden als : *maut* (dood) , *kaur* (hap) , *mausi* (moeders zusster) , *lauki* (poe) , *nau* (negen).

2.2.2. De digraaf ÁI en ÁU

De digraaf **ÁI** (met accent *aigu*) wordt gebruikt voor de weergave van de het karakter van een tweeklank aangenomen hebbende klinkercombinatie **ԱՌ** (ongeveer uitgesproken als in Nederlands: *zwaai* , *maaien*), in woorden als : *mái* (moeder) , *u ái* (hij/zij zal komen) ; *ham kháiiá* (ik eet) , *páike* (na gevonden te hebben) , *khunáil* (gebloed).

De digraaf **ÁU** (met 'accent aigu') wordt gebruikt voor de weer-

Enkele voorbeelden van de verkort uitgesproken o :

- in gesloten lettergropen: *noh* (nagel) , *otná* (zoveel) , *ontis* (negentwintig) , *sohráwe* (strelen) , *bahni* (eerste verkoop van de dag);
- in open lettergropen: *somár* (maandag) , *onais* (negentien) , *bokhár* (koorts) , *boláiwé* (roepen) , *dhowái* (het wassen , wasloos).

gave van de het karakter van een tweeklank aangenomen hebbende klinkercombinatie **आ॒उ** (geen equivalent in het Nederlands), in woorden als: *náu* (barbier, priestersassistent) , *gháu* (wond) , *cáur* (rijst) ; *áu-báu* (onzin) , *kákáu* (cacao).

2.2.3. De digrafen UI en OI

De digraaf UI wordt gebruikt voor de weergave van de het karakter van **आ॒ई** een tweeklank aangenomen hebbende klinkercombinatie (ongeveer uitgesproken als in Nederlands: *foei* , *moeilijk*) , in woorden als : *dui* (twee) , *sui* (naald) , *rui* (watten , katoen) ; *punui* (top) , *babuiyá* (heertje).

De digraaf OI wordt gebruikt voor de weergave van de het karakter van een tweeklank aangenomen hebbende klinkercombinatie **ओ॒ई** (ongeveer uitgesproken als in Nederlands: *oít* , *goien*) , in woorden als: *loí* (deegbal) , *nandoi* (mans zusters man) , *taroí* (geribde zeefkomkommer) ; *makoiyá* (een bladgroente: gomawiri) , *oisan* (zo'n).

De digraaf EW wordt gebruikt voor de weergave van de het karakter van een tweeklank aangenomen hebbende klinkercombinatie **ए॒उ** (ongeveer uitgesproken als in Nederlands: *leuw* , *geeuwen*) , in woorden als : *dew* ('god') , *mew - mew kare* ('vleierig' doen, femelen) ; *dewtá* (verheven wezen) , *newtá* (uitnodiging) , *tewhár* (hoogtijdag).

- 2.3. Nasalering
Voor Klinkernasalering ☺ wordt de letter N gebruikt, achter de vocaal geplaatst.

Enkele voorbeelden van nasalering :

- aan het eind van een woord : *hiyán* (hier) , *huwán* (daar) , *men* (in) , *kahín* (ergens) , *parson* (overmorgen, eergisteren) ;
- vóór een medeklinker: *ánsu* (traan) , *hanse* (lachen) , *hánphe* (hijgen) , *munh* (mond) , *baunn* (slingerplant) , *kaihnyá* (gisteren).

2.2.4. De digrafen IW en EW

De digraaf IW wordt gebruikt voor de weergave van de het karakter van een tweeklank aangenomen hebbende klinkercombinatie **इ॒ई** (ongeveer uitgesproken als in Nederlands: *kieuw* , *vernieuwen*) , in woorden als: *ghiw* (geklaarde boter) , *jíw* (leven) , *Siw* (Shiva) , *piwki* (beminde) ,

2.4. OPMERKINGEN

- ven; b.v. : *takiyá* (kussen), *kahiyó* (oot), *tore liye* (voor jou),
cauraiyá (een bladgroente: kleine klaroen); *bakuwá* (bacove),
kauwá (kraai), *bauwáé* (ijlen), *khodauwa/* (gewroet).

In bepaalde werkwoordvormen komen klinkercombinaties voor, die – hoewel ze twee afzonderlijke klinkers zijn – toch vrijwel als een tweetlank worden uitgesproken :

- **ÁE** (in werkwoordvormen, bestaande uit stam plus -e): *kháe* (eten), *sastáe* (goedkoop worden), *turáe* (geplukt worden), *barparáe* (mopperen), *bhunbhunáe* (mompelen); naar analogie van: *kare* (doen), *bole* (zeggen);

- **ÁO** (in werkwoordvormen, bestaande uit stam plus -o): *áo* (kom), *gáo* (zing), *sariyáo* (regel), *garmáo* (verwarm), *karáo* (laat doen); naar analogie van : *dharo* (leg, zet), *khe/o* (speel);

- **EO** (in werkwoordvormen, bestaande uit stam plus -o) : *leo* (neem), *deo* (geef), *kheo* (roei); naar analogie van: *raho* (blijf), *máro* (sta);

- **EI** (in werkwoordvormen, bestaande uit stam plus -i of stam plus -is): *lei* (hij/zij zal nemen), *u dei* (hij/zij zal geven), *u khei* (hij/zij zal roeien); *u leis* (hij/zij nám), *u deis* (hij/zij gaf), *u kheis* (hij/zij roeide); naar analogie van : *u calli* (hij/zij zal lopen), *u dekhi* (hij/zij zal zien); *u liikhis* (hij/zij schreef), *u turis* (hij/zij brak).

Het komt dikwijls voor, dat – ter wille van een soepele uitspraak – tussen twee klinkers een y of w wordt ingelast. Aangezien deze klanken duidelijk hoorbaar zijn, dienen ze ook te worden geschreven.

2.4.2. Diacritische Tekens

Met betrekking tot diacritische tekens geldt de algemene regel, dat deze slechts worden gebruikt, wanneer er zodanige fonologische opposities voorkomen, dat door het ontbreken ervan de leesbaarheid ernstig zou worden geschaad. Vandaar dat alleen de lange klinker á met een diacritisch teken ('accent aigu') is aangeduid.

Evenwel staat het de taalgebruiker, die om de een of andere reden behoeftte daartoe geveldt, vrij om ook de andere lange klinkers (í en ú) met een 'accent aigu' te schrijven; alsook om bij klinkernasaling de ñ van een diacritisch teken (nl. een horizontale streep onder de letter) te voorzien; b.v. : *tír* (pijl), *hardí* (geelwortel), *kurkuma*, *ham hái* (ik ben); *tú hai* (je bent), *amrúd* (guave), *túre* (breken, plukken); *kaháñ* (waar), *aisháñ* (op deze wijze), *kaphare* (kreunen), *sáunpe* (toevertrouwen), *bháins* (buffel).

Trouwens, in standaardiserende werken (handleidingen, woordenboeken, grammaticaboeken) – waar nauwkeurigheid van weergave een primair vereiste is – zal zulks toch het geval zijn. En aan de andere kant ligt het in de lijn der verwachtingen, dat bij de schriftelijke hantering van de "Romaanse Spelling van het Sámi" in het leven van alledag de diacritische tekens minimaal zullen worden gebbezijd; en wel alleen in die gevallen, waar de weglating ervan gemakkelijk tot een verkeerde uitspraak aanleiding zou kunnen geven.

III MEDELINKERS

Engels: *middle linkers*

3.1. NIET-GEASPIREERDE, NIET-RETROFLEXE CONSONANTEN

3.1.1. De letters Y, J en C

De letter **Y** wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ঝ** (uitgesproken als in Nederlands: jaar, biljet), in woorden als: yár (vriend), nariyar (kokosnoot), kariyá (zwart), tayár (gereed), piyariyáé (vergelen).

De letter **J** wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ঞ** (uitgesproken als in Nederlands: djati, bandjir), in woorden als : ján (leven), anjor (licht), ájá (vaders vader), kágaj (papier), jháj (schip).

De letter **C** wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **চ** (uitgesproken als in Nederlands: tijlpen, broertje), in woorden als : cor (dief), caná (kekererwt), sac (waar), caknácur (in grulementen), cakconhi (verblinding).

3.1.2. De digrafen SH en NG

De digraaf **SH** wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **শ্শ** (uitgesproken als in Nederlands: meisje, chef), in woorden als : shabd (woord), shádi (huwelijk), shánti (vrede), sharmindá (beschaamd), áshá (hoop).

De digraaf **NG** wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ঁ** (uitgesproken als in Nederlands: bang, zingen, denk), in woorden als : pás (dichtbij) , tópe (bedekken) , báp (vader)

woorden als : máng (haarscheiding), range (kleuren, verven), ungari (vinger), mángé (vragen, willen), bahangí (juk); echter alleen N vóór k of g: sanká (zorg, twijfel), pankhá (waaier, ventilator); rangín (kleurig), sanghat (gezelschap).

3.1.3. Andere Consonanten

De letter **K** wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ঠ** in woorden als : káká (vaders broer), akele (alleen) , talak (tot), kokuwá (eend) , kakahi (kam).

De letter **G** wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ঢ** (uitgesproken als in Engels : goal, big), in woorden als : godí (schoot) , gáram (warm) , ágé (vooraan) , log (mensen) , gunguná (neuriën).

De letter **T** wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ত** in woorden als : tár (draad; telefoon) , tor (van jou) , latá (rank) , nato (anders) , totaráé (stotteren).

De letter **D** wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ঢ** in woorden als: dil (hart) , admí (mens) , didi (zuster) , dagdagahá (twijfelachtig) , dúrúráve (wegjagen).

De letter **N** wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ণ** in woorden zoals : nák (neus) , páni (water) , náná (moeders vader) , bhanbhanáé (zoemen, gonzen) , ganganáé (kippevel krijgen).

De letter **P** wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **প** in woorden als : pás (dichtbij) , tópe (bedekken) , báp (vader)

pápi (zondaar) , parparáe (zeuren).

De letter P wordt gebruikt voor de weergave van de consonant پـ (uitgesproken als in Nederlandse woorden : fiets, laf), in woorden als : *fáisá* (besluit) , *farak* (verschil) , *dáfe* (keer) , *baraf* (ijs) , *felam* (film).

3.1.4. Leenconsonanten

De letter F wordt gebruikt voor de weergave van de consonant فـ (uitgesproken als in Nederlandse woorden : fiets, laf), in woorden als : *bás* (genoeg; macht) , *kab* (wanneer) , *saber* (ochtend) , *bábu* (meneer) , *bakbakáe* (onzin uitkramen).

De letter M wordt gebruikt voor de weergave van de consonant مـ, in woorden als : *manus* (mens) , *kám* (werk) , *kimti* (kostbaar) , *mom* (was) , *máma* (moeders broer).

De letter R wordt gebruikt voor de weergave van de consonant رـ, in woorden als : *rumál* (zakdoek) , *prem* (liefde) , *cire* (scheuren, opereren) , *jarur* (zeker) , *sardár* (chef, hoofdman).

De letter L wordt gebruikt voor de weergave van de consonant لـ, in woorden als : *láde* (laden) , *alge* (apart) , *phul* (bloem) , *lá* (rood) , *lli* (slikken).

De letter W wordt gebruikt voor de weergave van de consonant وـ, in woorden als : *wádá* (belofte) , *táwá* (bakplaat) , *suwar* (varken) , *nínawá* (spruw) , *banwáwe* (laten maken).

De letter S wordt gebruikt voor de weergave van de consonant سـ, in woorden als : *swarag* (hemel) , *sew* (een zoetigheid) , *sás* (schoonmoeder) , *suske* (sniKKen) , *sarsarée* (ritselen).

De letter H wordt gebruikt voor de weergave van de consonant هـ, in woorden als : *hái* (toestand) , *hirá* (diamant) , *lohá* (ijzer) , *sa//áh* (advies) , *hinháae* (hinniken).

3.2. GEASPIREERDE EN RETROFLEXE CONSONANTEN

3.2.1. Geaspireerde Consonanten

Geaspireerde consonanten worden weergegeven door de letter H, geplaatst achter de letter voor de bijbehorende niet-geaspireerde consonant.

De digraaf KH wordt gebruikt voor de weergave van de consonant خـ, in woorden als : *khirkí* (raam) , *dékhe* (zien, kijken) , *bíkh* (vergift) , *pakhná* (veer) , *khikhiyáe* (giechelen).

De digraaf GH wordt gebruikt voor de weergave van de consonant غـ, in woorden als : *ghám* (zonneschijn) , *ghun* (korenstor, kalandier) , *bágh* (tijger) , *meghá* (kikker) , *ghughuwá* (uil).

De digraaf CH wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **χ**, in woorden als : *chátá* (paraplu) , *machri* (vis) , *kuch* (iets), *chachundar* (een soort rat, schooier) , *charcharé* (schrijnen).

De digraaf JH wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **χ̄**, in woorden als : *jhori* (buidel) , *samajh* (begrip) , *bujhauni* (raadsel) , *ajhuráe* (verward raken) , *jhakjhore* (dooreenschudden).

De digraaf TH wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ꝝ**, in woorden als : *thorá* (een beetje) , *thuhar* (zulicactus) , *máthá* (voorhoofd) , *bhoothar* (bot) , *thartharé* (rillen) .

De digraaf DH wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ꝝ̄**, in woorden als : *dhire* (langzaam) , *dhiyán* (aandacht) , *dudh* (melk) , *bigdhar* (geweldig) , *dhaakdhaaré* (snel kloppen, van het hart).

De digraaf PH wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ꝝ̄**, in woorden als : *phar* (vrucht) , *phikir* (zorg) , *báph* (stoom) , *ngaphani* (schijfcactus) , *phusphusáwe* (fluisteren).

De digraaf BH wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ꝝ̄**, in woorden als : *bhát* (gekookte rijst) , *bhara/* (vol) , *sobhá* (pracht) , *bhabhke* (oplaaien) , *bhabháe* (branden).

3.2.2. Retroflexe Consonanten

Retroflexe consonanten worden weergegeven door een horizontale *streep* onder de letter voor de bijbehorende niet-retroflexe consonant.

De letter **T** (onderstreept) wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ʈ̄**, in woorden als : *tute* (breken) , *phutkar* (wisselgeld) , *batkhárá* (gewicht) , *chatpatáe* (spartelen) , *phatphatähiyá* (motorfiets).

De letter **D** (onderstreept) wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ɖ̄**, in woorden als : *dorá* (garen) , *bagger* (scheel) , *dagmagáe* (wankelen) , *gandá andá* (bedorven ei) , *and-sand* (nonsense).

De letter **R** (onderstreept) wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ʈ̄**, in woorden als : *dharakan* (hartslag) , *renr* (ricinus) , *kareर* (hard) , *garbar* (verkeerd) , *gobraurá* (tor).

De digraaf **TH** (met streep) wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ʈ̄**, in woorden als : *thik* (goed) , *áth* (acht) , *máthá* (karnemelk) , *athaní* (halve gulden) , *thathari* (geraamte).

De digraaf **DH** (met streep) wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ɖ̄**, in woorden als : *dher* (veel; hoop) , *ghil* (los; luis) , *ghinth* (koppig) , *dhamláe* , *ghimláe* (tuimelen) , *ghindhorá* (een trom).

De digraaf **RH** (met streep) wordt gebruikt voor de weergave van de consonant **ʈ̄**, in woorden als : *arhái* (twee-en-een-half) , *sírhí* (trap) , *gáihu* (zwaar) , *máth* (rijstwater) , *cíháwe* (treiteren).

3.3. VERLENGDE CONSONANTEN

Verlenging van een consonant (*geminatie*) wordt door verdubbeling van de letter weergegeven; b.v. : *kudakká* (sprong) , *phudukkí* (dreumes) ; *duggí* (twee, van kaartspel) , *suggá* (papegaai) ; *kaccá* (onrijp) , *bhuccár* (dwaas) ; *ujjár* (wit) , *kharbujjá* (meloen) ; *kattár* (fanatiek) , *calcattá* (kakkerlak) ; *kharbiddar* (oneffen) , *gaddá-guddí* (vol gaten en kuilen) ; *lattá* (vod) , *kabuttar* (duif) ; *gaddá* (matras) , *daliddar* (gulzig) ; *sunn* (verdoofd) , *gammá-manná* (horoscoop) ; *lappar* (mep) , *jhuppe* (knikkebollen) ; *abbe* (straks) , *dibbá* (doos) ; *summat* (eensgezindheid) , *ekdamme* (meteen) ; *gurráe* (grommen) , *carré* (pijn doen) ; *hallá-gullá* (lawaai) , *khullam-khullá* (openlijk) ; *kassá* (strak) , *rassi* (touw).

Bij verdubbeling van een geaspireerde consonant verdwijnt de eerste h; b.v. : *rakkhe* (plaatsen) , *makkhan* (boter) ; *bagghi* (rijtuig) , *sugghar* (mooi) ; *acchar* (letter) , *chucchi* (neusknop) ; *gajjihin* (dicht, opeengepakt) , *khuijihá* (bast) ; *cittti* (brief) , *thutthá* (afgeknot, stomp) ; *buddhi* (oude vrouw) , *gaddhá* (kuil) ; *thutthun* (snuit) , *theethar* (ongehoorzaam) ; *giddh* (aasgier) , *suddhá* (meegaand) ; *phupphá* (vaders zusters man) , *bipphé* (onderdag) ; *bhabbhár* (bombastisch) , *jibbhá* (tongkrabber).

Voor de weergave van de consonant **đ** gaat de voorkeur naamlijkt uit naar de letter **W**, maar de spelling met **V** is wel toegestaan; b.v. : *wárá*, *várá* (voordeel) , *wakil*, *vakil* (advocaat) , *phuwá* , *phuvá* (vaders zuster) , *cuwe* , *cuve* (lekker) , *osáwe*, *osáve* (wan-nen) , *kudáwe* , *kudáve* (laten springen) , *karnáwe*, *karnáve* (door iemand een ander laten doen).

Ofschoon derhalve een alternatieve spelling is toegelaten, moet wel worden benadrukt, dat in een tekst consequent de hand aan één spelling moet worden gehouden; dus moet een woord niet soms met v en een andere keer met w worden geschreven.

3.4.2. De Nasale Consonant NG

Ten aanzien van de nasale consonant **ñ** (uitgesproken als in Nederlands : jong, dingen, bank) geldt :

- wanneer zelfstandig optredend (aan het eind van een woord of tussen twee klinkers), wordt voor de weergave ervan de digraaf **NG** gebruikt; b.v. : *dhang* (manier) , *peng* (zwaai) , *laung* (kruidnagel) , *alang* (kant) , *rang-birang* (veelkleurig) ; *renge* (kruipen) , *cóngá* (hoorn, stethoscoop) , *plángá* (plank) , *mahangá* (duur) , *langará* (mank);

- wanneer onzelfstandig voorkomend (vóór een velare plofmedeklinker: k, kh of g, gh), wordt voor de weergave ervan alleen de letter **N** gebruikt; b.v. : *danká* (een grote trom) , *sanket* (wenk) , *kalank* (blaam) , *sankh* (kinkhoorn, wulk) , *jhankhe*(spijt hebben) ; *sarangi* (een snaarinstrument) , *kangan* (armband) , *singár* (opmaak) , *sangh* (samen, met) , *ghungház* (sluier).

Deze neusmedeklinker wordt vaak verlengd uitgesproken (namelijk

3.4. OPMERKINGEN

3.4.1. V in plaats van W

Van vele woorden, meestal van Sanskrit oorsprong, is de spelling met de letter **V** min of meer ingeburgerd; b.v. : *vidyá* (weten-schap) , *sevá* (dienst) , *jivan* (leven) ; maar ook deze woorden kunnen natuurlijk met **W** worden geschreven : *vidyá*, *sewá*, *jíwan*.

tussen twee klinkers); maar ook in dit geval wordt hij met de digraaf NG weergegeven (zulks ter vermindering van ingewikkelde en lelijke woordbeelden) ; b.v.: *cangui* (klauw) , *mangar* (dinsdag) , *palangá* (plank) , *phatingá* (kleine vlinder, mot) , *angar-khangar* (rommel).

Dikwijls wordt de medeklinker ng gevuld door een h, zodat hij het karakter van een 'geaspireerde' consonant krijgt, terwijl het nogal eens voorkomt dat deze 'geaspireerde' nasaal verlengd wordt uitgesproken. Maar in beide gevallen wordt NGH geschreven; dus niet alleen : *onghái* (slaap) , *ánghe* (over iets stappen) , *khangháre* (spoelen) , *ghunghru* (dansbelletjes) , *sanghatiyyá* (metgezel) ; maar ook : *janghá* (dij) , *barsinghá* (een hertesoort met een gewei van twaalf takken) , *sanghe* (samen, met) , *langhe-dharang* (spiernaakt).

3.4.3. Hypercorrectie
Soms worden medeklinkers in woorden die niet aan het Arabisch-Perzisch zijn ontleend, verkeerdelyk als leenconsonanten uitgesproken (*hypercorrectie*).

Vanzelfsprekend mogen deze woorden niet met de letters voor de leenconsonanten worden geschreven; dus : niet fin, fir maar *phin*, *phir* (weer) , niet fikká maar *phikká* (flauw) ; niet lákh maar *lákhan* (honderdduizend) , niet khonkhi maar *khonkhi* (hoest) , niet dukhsukh maar *dukh-sukh* (verdriet en vreugde).

IV DIVERSEN

4.1. LEEN- EN BASTAARDWOORDEN

Aan andere talen ontleende woorden, die nog duidelijk als vreemde woorden worden herkend (de echte *leenwoorden*), worden geschreven in de spelling van de taal waaraan zij zijn ontleend; b.v. : schrift, kantoor, vliegmachine; baby, show, goal, tape; radio, televisie, video.

Wanneer de ontleende woorden aan het Sarnámi klanksysteem zijn aangepast (de z.g. *bastaardwoorden*) – en dus volkommen 'gesarmiseerd' zijn – dan moeten ze volgens de spelling van het Sarnámi worden geschreven; b.v.: *darijan* (dozijn) , *manwár* (oorlogsschip) , *rasid* (kwitantie) , *paltan* (troep, menigte) , *girmít* (contract) , *manjhá* (opzichter) ; *doksa*, doksi (doks) , *párhil* (parel, pagaa) , *optop* (optocht, drukte), *nemnár* (limonade) , *Holáns* (Hollands).

4.2. ANDERE ONDERWERPEN

4.2.1. Hoofdletters en Leestekens

In het algemeen worden hoofdletters en leestekens alleen gebruikt, wanneer de bedoeling er duidelijker door wordt gemaakt en een vlotte leesbaarheid erdoor wordt bevorderd.

- Met een *hoofdletter* worden geschreven :
- het eerste woord van een zin : *Áj skul ná hai* (Vandaag is er geen school) ;
 - eigennamen in ruime zin (dus ook geografische namen, straat-

- namen, etc. omvattend) : *Rakesh*, *Vidya*, *Rashid*, *Farida*, *Karambhog* (Kroonenburg), *Paramdes* (Paradise).
- titels en aansprekken : *Pandit*, *Molbi*, *Maháse*, *Mahrái*;
 - de hoofdwoorden van opschriften : *Suriname Hindi Parishad*, *Shri Sanatan Dham Krishna Mandir*, *Ahmadiyya Anjuman Ishaát Islam*, *Prantik Arya Samaj*, *Sarnámi Bhásá ke Byákarán* (Grammatica van de Sarnámi-taal).

Voor de interpunktie worden de volgende *leestekens* gebruikt: punt, komma, kommapunt, dubbelpunt, vraagteken, uitroep-teken, aanhalingsstekens, haakjes, gedachtestreep.

Van het *koppel/teken* wordt alleen gebruik gemaakt in bepaalde soorten van samenstellingen en samenkopplingen, zoals : *bijáh-sádi* (huwelijk), *cír-phár* (operatie); *ghar-duwár* (huis en haard), *onnaís-bis* (een lichte verbering); *dín-rát* (dag en nacht), *jus-tákh* (even en oneven, een kinderspel); *gore-gore* (te voet), *din-din* (hele dagen); *puch-pách* (navraag), *terh-tárh* (krom en scheef); *paisá-oisá* (geld en zo), *kám-om* (werk en zo); *agram-bagam* (allerlei), *ágál-bagal* (aan weerszijden); *pál-jaháj* (zeilschip), *khukkhu_r-berwá* (een dikke armband); *ek-se-ek* (allerhande), *jhund_ke-ihund* (in groepen).

Wat het *afbreken* van woorden betreft: in het algemeen dient dit zoveel mogelijk te worden vermeden. Maar toch zal het weleens voorkomen, dat een woord aan het eind van een regel moet worden afgebroken. En dan geldt de regel, dat er consequent van een verdeling in lettergrepen volgens de uitspraak moet worden uitgaan; b.v. : *jur-te* (direct), *ukh-máji* (ondeugend), *kin-ke* (na gekocht te hebben), *ni-kam-má* (ongeschikt), *ká-bad_dí* (een spel), *han-ri-yá* (pot), *san-git* (muziek), *u-dhár* (op rekening), *de-khá-wé* (tonen), *san-ghat* (gezelschap).

4.2.2. Aaneenschrijven en Afbreken van Woorden

Aaneengescreven worden :

- de naamvalsachterzetsels bij persoonlijke (en andere) voornaamwoorden: *ekar*, *okar* (van hem/haar), *hamke* (aan mij), *tose* (door jou), *keke* (aan wie), *ese* (met hem/haar, hiermee), *eman*, *emen* (hierin), *opar* (daarop);
- de vorm *ke* in conjunctieve deelwoorden: *sunke* (na geluisterd te hebben), *khá(i)ke* (na gegeten te hebben);
- de verkorte vorm *ge* (van *gai*) in samengestelde werkwoorden: *u gujarge* (hij/zij is heengegaan), *u pahicánge* (hij/zij heeft herkend);
- de samenstellende delen van de meeste samenstellingen, zoals : *hamlog* (wij), *usab* (zij), *gharwáli* (vrouw des huizes), *dhancakkí* (rijstpelmolen), *paniyásot* (oprolletjes, van een leien dakje), *dalpitthí* (een dálge recht met knoedels).

4.3. GEBRUIKTE TEKENS

Het gebruikte alfabet voor de "Romaanse Spelling van het Sarnámi" bestaat uit 21 letters van het Latijnse alfabet, t.w. : A, B, C, D, E, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, R, S, T, U, W en Y.

De letter V is toegestaan in plaats van W; de letters F en

Z dienen voor de weergave van in het Sarnámi weleens gebezigde leenconsonanten; de letters Q en X worden niet gebruikt, behalve in leenwoorden.

OVERZICHT VAN SARNÁMI SPRAAKKLANKEN

Verder maakt de spelling gebruik van 2 diacritische tekens, nl. :

- het 'accent aigu', voor de weergave van de lange klinker á; eventueel ook voor de lange klinkers í en ú te gebruiken;
- een horizontale streep onder de letter, voor de weergave van de retroflexe consonanten, alsook van de leenconsonant kh; eventueel ook voor klinkernasale n ring te gebruiken (voocaa plus n).

Van *digraffen* is gebruik gemaakt voor de weergave van :

- de tweeklanken ai en au, alsmede andere klinkercombinaties (die het karakter van tweeklanken hebben gekregen);
- de genasaleerde vocalen (waarbij moet worden opgemerkt, dat genasaleerde tweeklanken met drie letters worden weergegeven);
- de geaspireerde consonanten, alsook de leenconsonant kh;
- de velare nasaal (ng) en de palatale sibilant (sh);
- de verlengde consonanten (waarbij moet worden opgemerkt, dat verdubbeling van geaspireerde consonanten met drie letters wordt weergegeven).

OVERZICHT VAN

DNA	=	Devanágari Alfabet
IPA	=	International Phonetic Alphabet
RSS	=	Romaanse Spelling van het Sarnámi

DNA	IPA	RSS	Alfabet	VOORBEELDEN
VOCALEN				

अ	ə	a	ban	(dicht; bos), <i>dam</i> (ademtocht); <i>mare</i> (sterven), <i>bákí</i> (maar)
आ	a:	á	bán	(gewoonte; pijl), <i>dám</i> (prijs); <i>máre</i> (slaan), <i>bákí</i> (resterend)
ई	i	i	díl	(hart), <i>bahín</i> (zuster); <i>kitáb</i> (boek), <i>míle</i> (krijgen)
ई	i:	í	tín	(drie), <i>bhir</i> (drukte), <i>bíge</i> (gooien), <i>tasíle</i> (innen)
ऊ	u	u	tin	(eventueel: <i>tiñ</i> , <i>bhir</i> , <i>bíge</i> , <i>tasíle</i>)
ऊ	u:	ú	bun	(druppel), <i>dusman</i> (vijand); <i>dukán</i> (winkel), <i>pukáre</i> (roepen)
ऊँ	u:	ú:	dur	(ver), <i>barud</i> (kruit); <i>musar</i> (stamper), <i>kude</i> (springen)
়	e	e	tel	(olie); <i>etná</i> (zoveel); <i>terá</i> (dertien); <i>bemár</i> (ziek)
়	ɛ	ɛ	aib	(ondeugd), <i>bail</i> (stier); <i>manai</i> (mens), <i>tarai</i> (ster)
়ু	o	o	top	(kanon); <i>otná</i> (zoveel); <i>bole</i> (zeggen); <i>osáve</i> (wannen)
়ুঁ	ō	ó	kaur	(hap), <i>maut</i> (dood); <i>lauki</i> (poe), <i>mausi</i> (moeders zuster)

NASALERING

୧ ନ୍ୟ + ନ୍ୟ men (in), dánt (tand), jhánjh (cymbaal),
ren̄ (ricinus)
(eventueel: men̄, dánt̄, jhánjh̄, ren̄)

CONSONANTEN

କ୍ରୁ	k	kám (werk), talak (tot), kakahi (kam); pakkal (rijp)
ଖ୍ରୁ	kh	khirki (raam), bikh (vergift), dekhé (zien); makkhan (boter)
ଗ୍ରୁ	g	garam (warm), log (mensen), gagan (hemel); laggá (stok)
ଘ୍ରୁ	gh	ghar (huis), bágħ (tijger), ghughuwá (uil); sugghar (mooi)
ଙ୍ରୁ	ŋ(g)	mahangá (duuri); sanket (wenk), rangin (kleurig); jangal (bos)
ଚ୍ରୁ	c	cor (dief), sac (waar), cácá (vaders broer); baccá (kind)
ଛ୍ରୁ	ch	chau (zes), kuch (iets), chuchuwáé (schooli- en); accchá (goed)
ଜ୍ରୁ	j	jar (wortel), áj (vandaag), jaháj (schip); jjat (eer)
ଝ୍ରୁ	jh	jhori (buidel), bojh (last), bujhe (raden); gajjhin (dicht)
ନ୍ରୁ	n	cancal (speels), panchi (vogel), anjor (licht); manjhá (opzichter)
ତ୍ରୁ	t	tángá (bijl), pet (buijk), tatká (vers); khattá (zuur)

ଠ୍ରୁ	th	thik (goed), áth (acht), thathari (geraamte); ghatthá (eelt)
ଡ୍ରୁ	d	dorá (garen), bagder (scheel), andá (ei); haqdí (bot)
ଢ୍ରୁ	dh	dhab (wijze), dhewe (sjouwen), dhindhorá (een trom); budghá (oud)
ଣ୍ଠୁ	ṇ	ghantá (uur), lanth (schoft), jhantá (vlag), thandhá (koud)
ତ୍ରୁ	t	tor (van jou), rát (nacht); pitt (gal), kabut- tar (duif)
ଥ୍ରୁ	th	thaka! (moe), rath (koets), máthá (voor- hoofd); patthar (kei)
ଦ୍ରୁ	d	dín (dag), didi (zuster); radd (bedorven), gaddá (matras)
ଲ୍ରୁ	dh	dhire (langzaam), dudh (melk); giddh (aas- gier), addhá (half)
ନ୍ତ୍ରୁ	n	nák (neus), kán (oor); sann (doodstil), ban- nuk (geweer)
ପ୍ରୁ	p	pise (malen), báp (vader), pápi (zondaar); cuppá (zwijgaam)
ଫ୍ରୁ	ph	phu! (bloem), báph (stoom), lampu (lamp); bipphe (donderdag)
ବ୍ରୁ	b	bal (kracht), kab (wanneer), bábu (meneer); tabbo (toch)
ମ୍ରୁ	bh	bhu! (fout), jibh (tong), abhi (nu); kabbi ná (nimmer)
ହ୍ରୁ	m	manus (mens), nám (naam), dhumil (dof); ekdamme (meteen)
ଶ୍ରୁ	y	yár (vriend), piyar (geel); bhaiyá (broer), bhuiyá (grond)

ର୍	r	ras (sap), <i>der</i> (laat), <i>sabere</i> ('s morgens); <i>gurráe</i> (grommen)
ଲ୍	l	<i>láde</i> (laden), <i>alge</i> (apart), <i>lá</i> (rood); <i>hallá</i> (lawai)
ତ୍	v w, y	<i>wálá</i> (awara), <i>sewá</i> (dienst), <i>jiwan</i> (leven), <i>banwáwe</i> (laten maken) (ook: <i>válá</i> , <i>sevá</i> , <i>jivan</i> , <i>banváve</i>)
ଶ୍	ʃ	<i>shabd</i> (woord), <i>shánti</i> (vrede), <i>áshá</i> (hoop); <i>bháshá</i> (taal)
ସ୍	s	<i>sahar</i> (stad), <i>sens</i> (cent), <i>suske</i> (snikken); <i>gussá</i> (woede)
ତ୍	h	<i>ham</i> (ik), <i>sal/áh</i> (advies), <i>/ohá</i> (ijzer), <i>hinhináe</i> (hinniken)
ର୍	r	<i>per</i> (boom), <i>karer</i> (hard), <i>garbar</i> (verkeerd), <i>gobraurá</i> (tor)
ତ୍	rh	<i>sirhi</i> (trap), <i>garhu</i> (zwaar), <i>terhá</i> (krom), <i>parhe</i> (lezen)
ଜ୍	z	<i>zabán</i> (tong), <i>ziiddi</i> (koppig), <i>farz</i> (plicht); <i>izzat</i> (eer)
ଫ୍	f	<i>farak</i> (verschil), <i>baraf</i> (ijs), <i>date</i> (keer), <i>felam</i> (film)
ଖ୍	x	<i>khás</i> (speciaal), <i>khun</i> (bloed), <i>akhbár</i> (krant), <i>tarikh</i> (datum)

ଓଁ	oi	<i>loi</i> (deegbal), <i>poi</i> (spinazie), <i>koi</i> (iemand); <i>oisan</i> (zo'n)
ଇଁ	iw, iv	<i>ghiw</i> (geklaarde boter), <i>jiw</i> (leven); <i>piwki</i> (bemin-de)
ସୁଁ	ew, ev	<i>dew</i> ('god'), <i>sew</i> (een zoetighheid); <i>newtá</i> (uitnodiging) (ook: <i>dev</i> , <i>sev</i> , <i>nevtá</i>)
ଆଁ	áe	<i>jáe</i> (gaan), <i>kháe</i> (eten), <i>khunáe</i> (bloeden), <i>piráe</i> (pijn doen)
ଆଁଁ	áo	<i>gáo</i> (zing), <i>láo</i> (breng), <i>bacáo</i> (help), <i>karáo</i> (laat doen)
ସୁଁଁ	eo	<i>leo</i> (neem), <i>deo</i> (geef), <i>kheo</i> (roei)
ଦୁଁଁ	ei	<i>lei</i> (hij/zij zal nemen), <i>kheis</i> (hij/zij roeide)

KLINKERCOMBINATIES

ଆଁ	ái	<i>mái</i> (moeder), <i>gái</i> (koe), <i>satái</i> (lucifer); <i>khunái</i> (gebloed)
ଆଁ	áu	<i>náu</i> (barbier), <i>cáur</i> (rijst), <i>gháu</i> (wond); <i>kákáu</i> (cacao)
ଉଁ	ui	<i>dui</i> (twee), <i>sui</i> (naald), <i>ruí</i> (watten); <i>punui</i> (top)